

Aggressiv adferd

Definisjon: Mye diskutert, men to aspekter viktig:

- 1) Aggressiv adferd omfatter å påføre en annen organisme skade
- 2) For at det skal være aggresjon må den aktive parten mene å skade - *intensjon*

Baron(1977): Aggresjon er enhver form for adferd ment å skade et annet levende vesen som er motivert itl å unngå slik behandling.

Forskjellige klassifiseringer:

- Fysisk vs verbal
- Direkte vs. indirekte
- Basert på ønsket mål, skade eller oppnå noe
- instrumentell (for å oppnå noe. f.eks. et ran) og sinne (basert på følelse)
- Defensiv eller offensiv
- Provosert eller uprovosert

(Flere av disse er uobserverbare og derfor ikke med i definisjonen)

Forskjellige teorier for hva som skaper aggresjon

- Instinkt
- "Drive" (Freud)
- Instinktbasert (Lorenz)
- Evolusjonsbasert

Instinkt drift

- Aggresjon hos dyr
 - Aggresjon hos rovdyr
 - laterale hypothalamus – rovdyradferd (f.eks. en katt vil begynne å jakte)
 - mediale hypothalamus – sinneadferd (en katt om er truet, håret rett til vers fresing)
 - Aggresjon mellom hanndyr
 - Spesifikk adferd – mindre dødelig (revir og ritualiserte kamper – rådyr bruker gevir ved revir kamp, ved trussel bruker de forbeina)
 - Sex-relatert aggresjonen
 - aggresjon som er utløst av seksuelle stimuli – testosteron fører både til mer seksuell aktivering og mer aggresjon (hormonell forklaring)
 - Aggresjon hos mødre (hormoner + beskyttelsesinstinkt)
 - Aggresjon utløst av fare (vanligst ved siden av ritualer)
 - Når det ikke er mulig å flykte
 - Irritabel aggresjon
 - Utløst av aversive stimuli – gir en rotter elsjokk vil de begynne å bite hverandre.
 - Det kan også være et lært komponent – om et dyr lavt i hierarkiet får sjokk vil det sloss mindre.
 - Om det er lært at slossing minsker fare sloss de mye mer.

Kultur

- Aggresjonsnivået varierer mellom ulike kulturer – store forskjeller i vold / drap.
 - USA skiller seg voldsomt ut blant vestlige kulturer (mexico og brazil er fortsatt en god del høyere)
 - Normer og samfunn er ganske likt – aggresjon er altså ikke et instinkt, siden det da ville vært mye likere på tvers av kulturer.
 - Stor stabilitet over livet – eneggede tvillinger er .40 korrelerte, toeggede nære 0 = stabilitet er delvis genetisk, men også miljøbasert.

Individuelle forskjeller

- Personlighetstrekk
- Fysiologiske faktorer
 - Biologisk
 - Svulster i temporær loben kan også føre til aggresjonen
 - Stimulering i det limbiske system gir også aggressive tendenser hos mennesker
 - Testosteron gir bare en indirekte påvirkning – fortsatt sosial kontroll.
 - Vi har så sterke sosiale styringer på adferd (F.eks. seksualitet og nonner) at det biologiske kan overstyres (Aper er et sted i mellom)
 - Dyr er mye mer låste i adferd.
- Korrelasjon på aggresivitet er .80 når det er ett år mellom måletidspunkt, ned til .40 ved 20 år -> Stor grad av stabilitet

Miljø og indre psykologiske prosesser

- Aggresjon
- Smerte
 - Eksempel: Kvinnelige studenter som måtte ha hånden ned i veldig kaldt i veldig varmt vann – smerte -> at de ga mer sjokk til den andre personen, spesielt om de ble fortalt at det gjorde vondt å få sjokk.
- Hete
 - Graf over gjengopprør, familiebråk, voldtekter viser at det er klart en sammenheng mellom varme og antall incidenter
 - Om det blir for varmt blir det mindre opptøyer igjen, max rundt 81-85F
- Arousal / aktivering / kroppsuro
 - Generell sammenheng mellom aktivering og aggresjon dominant respons. Hva arousal kommer fra spiller mindre rolle – frykt, sex, etc – generell arousal øker sannsynligheten.
 - Før: Bare negativ arousal var årsaken
 - I dag: Skille mellom høy og lav arousal – høy kan alltid føre til en høyere tendens. Graden av aktivering er viktig. (Arousal – affect modellen – Zilman)
 - feks seksualitet er behagelig men kan gå over i aggresjon
- Holdepunkter (cues)
 - USA: det er ikke våpenet som dreper men den som skyter. Feil – betinget assosiasjon mellom våpen og vold fører til hyppigere vold.
- Deindividualisering
 - Tap av ansvar – ansvarsdiffusjon
 - Aktivering – tilstedeværelse av andre gir aktivering.
 - Nye situasjoner med intens stimulering (fotballkamper og demonstrasjonstog)
 - Zimbardo: Kvinner med frakk og hette som ga elsjokk -om de har navnelapp gir de mindre sjokk.

1939, Yale Group: Frustrasjon – Aggresjon hypotesen

- Frustrasjon skaper aggresjon
- Frustrasjon er tilstanden når en ikke kan nå et mål, mens aggresjon er en handling ment å skade en annen organisme
 - 1) Frustrasjon fører alltid til aggresjon, og 2) aggresjon er alltid en konsekvens av frustrasjon
 - Aggresjon er ikke alltid rettet mot årsaken til frustrasjonen
 - Target substituisjon – displacement / forskyvning
 - Response substitution
 - Freud – catharsis teorien – en får utløp for aggresjon ved å vise aggressiv

framferd.

- Problemer med denne vinklingen:
 - Problem: Apati, flukt var andre reaksjonsmåter
 - Problem: Aggresjon uten provokator (snikmorder)
 - Punktene over førte til: aggresjon en dominant respons til frustrasjon – den skaper en situasjon hvor det er åpent for aggresjon. (Det er et kognitivt komponent, urettferdighet kan føres til aggresjon, rettferdig aggresjon kan føre til et annet valg.)
 - Caruso sin modell
- Berkowitz (1964) forsøker å definere sammenhengen bedre, ved hjelp av indikatorer (cues) i omgivelsene som må være tilstede. (frustrasjon -> sinne -> indre mulighet for aggressiv adferd)
 - Forsøk: Våpeneffekten (primitivt situasjonell cue): Test med strømstøt, mer strømstøt -> mer sinne (åpenbart). Med våpen i nærheten -> Flere strømstøt gitt av annen person, uavhengig av sinne
 - Tilsvarende eksperiment med 300 gutter som så film hvor soldater brukte walkie talkie til å kommunisere for så å spille landhockey. De som blir intervjuet med båndspiller i pausen er mindre aggressive enn de som blir intervjuet med walkie talkie.
- Klar sammenheng mellom sinne kroppsure og kilder assosiert med aggresjon, men kroppsure er også assosiert med andre stimuli -> kroppsure [excitation] overføringsteorien.
 - En økning i aggresjon er bare koblet til dette om en ikke vet hva årsaken til kroppsuren er.
- Kobling mellom aversive stimuli og følelsesmessige [affective] reaksjoner
 - kroppsure og aggresjon over er en *sekvens*, forskjellige situasjoner fører til generell kroppsure, som får en merkelig, og avhengig av denne fører til aggresjon.
 - Dette er kritisert i kognitiv neoassosianisme: Det er ikke noe som er ikkespesifikt eller nøytral kroppsure, det er en direkte kobling mellom begivenhet og "flykt eller kjemp" adferd. Altså en *parallel* prosess uten et kognitivt mellomledd for følelsesmessig aggresjon. Teorien er basert på assosiativ teorier for hvordan minne fungerer.
 - Situasjonelle indikatorer styrer assosiasjoner som gjør at en velger flykt / kjemp
 - Læringsassosiasjoner er også media
 - Kognitiv overordnet vurdering (forelesning – sjekk bok nøyere)
 - Problem: Vanskelig å etterprøve med kompliserte modeller selv om de kanskje ligner med på virkeligheten – det blir vanskeligere å lage et studie som dekker alle variabler.

Aggresjon som lært adferd

- frustrasjon – aggresjon hypotesen antar at aggresjon er noe som en organisme har som en utvei. Men hvorfor?
 - Instrumentell betingning og positiv forsterkning (barn og leker) – også negativ forsterkning (unngå smerte) - Skinner
 - Sosial læringsteori (Bandura 1973) – basert på modellering, en lærer ny adferd ved å observere andre, f.eks. Bobo Doll eksperimentet. (Mye høyere grad av aggressiv adferd mot Bobo leke om en har sett noen være aggressiv (levende modell) mot leken før en får leke med den.)
 - Viktig: Forventede resultat av adferd – det er ingen direkte link, det er ikke sikkert en velger aggresjon som handlingsalternativ.
 - Familie og venner, samt massemedia viser adferd som kan modelleres.
 - Tilsvarende studier finnes for voksne.
 - Instrumentell betingning og modell-læring
 - Grad av egen erfaring (suksess i aggressive handlinger) og sannsynligheten for at en aggressiv handling skal bli belønnet eller straffet.
 - Modelllæring og imitasjon er ikke det samme – en trenger ikke imitere for å

lære, men sannsynligheten øker.

- Forsterkning – både egen og modellens
- Etter 2dre verdenskrig var det flere land som deltok i krigen som viste en økning av mordraten enn land som ikke gjorde det.
 - Mulig årsak: Om en har lært å drepe.

Aggresjon i media

- Hva er sammenhengen mellom aggressiv adferd og å se TV aggresjon?
 - Fristende pga. enkel løsning
- To spørsmål er viktige i sosialpsykologi perspektivet:
 - 1) Øker sett media vold aggresjon
 - 2) Hvilke psykologiske prosesser underligger denne effekten
- Lab eksperimenter viser ofte sammenhengen (ex. Bandura over), men kan kritiseres pga kunstige omstendigheter
 - Nye studier basert på feltundersøkelser (Wood, 1991) viser også sammenhengen
- Longitudinelle studier viser en sammenheng mellom å se voldelige filmer som 8 åring og kriminelle handlinger som 18 åring. Klar sammenheng, for gutter 10-45 på en skala lav til høy TV titting (Om dette skyldes en direkte sammenheng eller om barn med "voldsgener" liker bedre å se voldelige filmer (stimuli søkende) er ikke diskutert – og andre 3dje variabler)
- Comstock identifiserte følgende faktorer for at TV vold skulle være virksom:
 - Efficacy – aggresjon løser problemer
 - Normativhet – negative konsekvenser (offer) viser ikke
 - Likhet – den som utfører aggresjonen er helten (noen seeren ønsker å være)
 - Overbevisning – seeren har en høy grad av kroppsure som demper kritikk
- Desensitivisering og nedbryting av hemninger mot å gjøre voldlige handlinger.
- Om vold fører til vold på TV kan en bli mer engstelig for å bli utsatt for vold.

Vold på TV i media – studier fra forelesning

- Klart sammenheng i metastudier av metodisk gode studier
- Park: Gutter på institusjon (kriminelle) delt i 4 forskjellige hus. De fikk enten se eller ikke se på voldelige filmer i en uke. Guttene var målt på aggressiv adferd på forhånd. De som så nøytrale filmer hadde ingen økning av aggressive handlinger, de som så aggressive filmer hadde en økning av aggressive handlinger.
 - Metodeproblemer: Forventingseffekter (guttene aner hva forskerne er ute etter)
 - Metodeproblemer: Hva som måles som aggressivitet (verbal, ikke fysisk – er disse de samme?)
- Annen kvasiekperimentell studie: 3 kanadiske byer
 - Om en bare får nasjonale canadiske kanaler er det en økning på .10, om en får også amerikanske kanaler er økningen .70.
- Eksperiment hvor mannlige studenter enten så en voldelig pornografisk film eller en ikkevoldelig pornografisk film, så måtte gi strømstøt til noen som hadde gjort noe irriterende.
 - Økning i gjennomsnittlig sjokkintensitet ved voldelig pornografisk film, og størst om offeret for strømstøtet var en kvinne. (Donnerstein 1980)
- Test av tro på voldtekstmyter
 - Manlige studenter viser høyere aksept av vold og høyere akseptanse for voldtekstmyte etter seksuelt voldelig film i spørreskjema (menn går opp etter film, kvinner går ned)
 - Om en har blitt provosert gir en mer sjokk om en blir provosert av en kvinne, men dette gjelder spesielt om en har sett en voldelig pornografisk film hvor kvinnen viser at hun liker det på forhånd.

Aggresjon i sosiale sammenhenger

- Mellom familiemedlemmer
 - De fleste voldstiltfeller og drap skjer innen familien
 - I følge APA – et mønster av voldlig og overgripende adferd – fysisk, seksuell og psykologisk overgrep for å oppnå eller beholde kontroll
 - Ingen klasse eller kjønnsforskjeller, men kvinner påfører mindre skade.
 - Kan skyldes nærhet og krav til samhold – enkeltpersoner må kunne påvirke hverandres adferd
 - Utveksling og avhengighetsteori – oppnå belønning og unngå kostnader. I en familie kan det være lettere å unngå kostnadene ved aggresjon.
 - “Ordentlig mann” stereotype.
- Aggresjon på skole og jobb
 - Victimization (offergjøring? - tilsvarende mobbing):
 - Ubalanse i styrke, status eller autoritet
 - Fører til psykosymatiske problemer, mindre ytelse, mangel på selvfølelse
 - Mobber har større sjanse for å bli ungdomskriminelle
 - Ofre er ofte forskjellige fra gruppestandard
 - De som mobber er ofte fysisk sterke, oppfører seg aggressivt i forskjellige sammenhenger, er impulsive. Forskjellige sosialiseringstiler hos foreldre kan ha en innvirkning.
 - Kjønnsforskjeller gutter jenter (jenter mer indirekte / verbale), men denne forskjellen forsvinner med alderen.
 - Når oppstår mobbing?
 - Sosial misfit theory: forskjeller individ og gruppe for holdninger og adferd

Aggresjon – fra handling til (sosial) interaksjon

- Tolkning av individuell adferd som aggressiv
 - Kulturelle faktorer – mening å skade og normviolasjon er fellesfaktor
 - Typisk: personer tolker sine egne handlinger som mye mer positive enn andres, uavhengig av om handling er reaksjon eller selvstartet.
- Påvirkende styrke [coercive power] – bruk av trussler og straff i jakten på sosial autoritet.
- Sosial interaksjon teori for påvirkende styrke: deler evaluering og adferd (Tedeshi)
 - (handling) Trussel, kroppslig angrep -> (midlertidig resultat) Lydlighet -> Resurser, tjenester
 - straff -> Skade -> Rettferdighet, status, avskrekning
 - Valg av adferd er rasjonelt bestemt.
- Attribusjon og aggresjonen
 - Adferd inneholder ikke i seg selv de definerende kriteriene over (ment å skade, skade og norm violasjon), men kan tolkes til å inneholde disse
 - Utfordring: Når reagerer mennesker til begivenheter som om de var aggressivt ment
 - Hvem er ansvarlig
 - Det må være forskjell mellom adferd og det som *burde* vært adferd (intensjon og forutseelse hos mulig aggressor)
 - Reaksjon er kraftigere ved større forskjell.
- Normer som regulator for aggresjon
 - Gouldner (1960): Gjengjeldelsesnormen (øye for øye)
 - Den utsatt for aggresjon blir tolket positivt ved gjengjeldelse
 - Eskalering
 - Unnskyldning (“drakk for mye”)
- Sosial informasjonsprosessering
 - Dodge sosialinformasjonsprosesseringsmodell:
 1. Enkoding av inntrykk [cues] – A ser B ta leken
 2. Tolkning av inntrykk – B prøver å provosere meg

3. Klarifisering av mål – Unngå problemer / få leke tilbake
 4. Sjekk av mulige responser – Slå, klage
 5. Valg av adferd
 6. Adferd
- Adferd på alle nivåene over er påvirket av sosiale normer
 - Attributering er veldig viktig her (punkt 2 over) - “hostile attribution bias”
 - Kollektiv aggresjon
 - Deindividualisering
 - Kollektiv aggresjon: Aggresjon utført av grupper
 - Tidlig Massepsykologi
 - Deindividualisering [Hopp! Hopp! Til selvmordskandidat]
 - anonymitet – difusjon av ansvar, kort tidsperspektiv
 - Alternativt: “Oppstående-norm teori” (Turner & Killian 1972)
 - Nye normer oppstår i grupper, ikke pga. deindividualisering
 - Eks politi og demonstranter
 - Grupper er bare mer aggressive når adferden kan bli definert som legitim i følge situasjonsnormen.
 - Mest ekstremt: Etnisk rensning – kan skyldes endringer i normer
 - Utfører sosiale former, løser sosiale problemer
 - Oppstår gradvis

Hvordan redusere aggresjon?

- Katarsis -ikke mye støtte i forskning i dag
 - En kan ikke kanalisere vekk aggresjonen ved trening – det kan bli omvendt (ekstra kroppsuro)
- Straffe aggresjonen
 - Må komme umiddelbart – kontigent på respons, for at den skal ha en innvirkning
- Inkompatible responser
 - Humor f.eks – vrient å være sint og le samtidig
- Sosiale restriksjoner
 - Ikkevoldlige rollemodeller og normer i samfunnet.
- Kognitve strategier
 - Vaksinere folk mot vold med å gi barn alternative måter å tenke på når de blir provosert
 - Tennåringer som blir mobbet og lære dem å bli selvironiske og bruke humor i stedet for å slå